

Tabel 1: Weekdieren aangetroffen nabij de inundatiesluis in de Zuiddijk van de Beemster (2009-2011)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	07.10.2009	15.09.2010	24.09.2011 14.10.2011
Leverbotslak	<i>Galba truncatula</i>	+	+	+
Plompe dwergslak	<i>Carychium minimum</i>	-	-	+
Slanke barnsteenslak	<i>Oxyloma elegans</i>	+	+	+
Langwerpige barnsteenslak	<i>Succinella oblonga</i>	+	+	+
Glanzende agaathoren	<i>Cochlicopa lubrica</i>	-	-	+
Slanke agaathoren	<i>Cochlicopa lubricella</i>	-	-	+
Geribde jachthorenslak	<i>Vallonia costata</i>	-	-	+
Scheve jachthorenslak	<i>Vallonia excentrica</i>	+	-	+
Fraaie jachthorenslak	<i>Vallonia pulchella</i>	-	+	+
Dwergpuntje	<i>Punctum pygmaeum</i>	-	-	+
Boerenknoopje	<i>Discus rotundatus</i>	-	+	+
Donkere glimslak	<i>Zonitoides nitidus</i>	-	-	+
Kelder-glansslak	<i>Oxychilus cellarius</i>	-	+	-
Grote glansslak	<i>Oxychilus draparnaudi</i>	-	-	+
Bruine blinkslak	<i>Aegopinella nitidula</i>	-	-	+
Kleine akkerslak	<i>Deroceras laeve</i>	+	-	-
Gevlekte akkerslak	<i>Deroceras reticulatum</i>	+	+	+
Gewone wegslak	<i>Arion rufus</i>	+	+	+
Grauwe wegslak	<i>Arion circumscriptus</i>	-	-	+
Donkere wegslak	<i>Arion distinctus</i>	-	-	+
Gewone haarslak	<i>Trochulus hispidus</i>	+	+	+
Gewone tuinslak	<i>Cepaea nemoralis</i>	+	+	+
Segrijnslak	<i>Cornu aspersum</i>	+	+	+
Totaal (N=23)		10	11	21

NIEUW IN NEDERLAND

Samengesteld door Gerard D. Majoor

De Franse duinslak *Cerņuella aginnica* (Locard, 1882) op de Groote Heide bij Venlo

John Hannen & Wim Maassen

Summary – In 2008 shells resembling those of *Candidula gigaxii* were discovered at the Groote Heide near Venlo, province of Limburg. On 25 September 2011 three live specimen were collected that by genital morphology were identified as relatively small, though adult specimen of *Cerņuella aginnica*. Rare plants and this snail species found at this site suggest passive introduction by military vehicles some years earlier.

Inleiding

Tijdens een bezoek aan het gebied ‘de Groote Heide’ bij Venlo (in beheer bij Stichting het Limburgs Landschap) op 24 augustus 2008 door de eerste auteur in gezelschap van Jan Hermans, in het kader van een planteninventarisatie-project, werd een aantal verweerde slakkenhuisjes van een ons onbekende soort gevonden. Tijdens dit bezoek werden tevens enkele hoogst opmerkelijke planten, zoals Stinkende kamille (*Anthemis cotula*) en Beklierde nachtschade (*Solanum nigrum schultesii*) gevonden. Vermoed werd dat zaadjes van deze planten eerder door militaire voertuigen waren aangevoerd. De Groote Heide was immers tot voor enkele jaren geleden een militair oefenterrein.

Determinatie

De determinatie van de slakkenhuisjes bleek een probleem te zijn: enkele prominente malacologen dachten (o.a. op grond

van de grootte) met de Fijngeribde grasslak *Candidula gigaxii* (L. Pfeiffer, 1850) te maken te hebben; andere, even prominente malacologen wezen deze determinatie stellig van de hand (o.a. vanwege de wijde umbilicus).

Op 25 september 2011 werd er door de Mollusken Studiegroep Limburg (MSL) een excursie naar de Groote Heide gehouden met het doel enkele levende exemplaren van deze soort te verzamelen. Gelukkig is dit gelukt, er werden drie levende dieren verzameld die voor anatomisch onderzoek in 70% alcohol geconserveerd werden.

Tot onze grote verbazing bleken de dieren tot het genus *Cerņuella* te horen. Nu zijn van dit genus vier ingevoerde soorten uit ons land bekend: de Bolle duinslak, *Cerņuella virgata* (Da Costa, 1778), de Griekse duinslak, *C. cisalpina* (Rossmässler, 1837), de Franse duinslak, *C. aginnica* (Locard, 1894) en de Afgevlakte duinslak, *C. neglecta* (Draparnaud, 1805). De soorten *C. virgata* en *C. cisalpina* vielen af omdat hun umbili-

cus erg nauw is. De soorten *C. aginnica* en *C. neglecta* hebben beide een tamelijk wijde umbilicus en zijn op grond van kenmerken van de huisjes niet altijd even duidelijk te onderscheiden (Gittenberger *et al.*, 1984), maar hier biedt bestudering van de anatomie van het geslachtsapparaat uitkomst. Bij *C. neglecta* is het flagellum zeer kort in vergelijking met het flagellum bij *C. aginnica*. De anatomie van het geslachtsapparaat van de onderzochte dieren kwam heel goed overeen met hetgeen Clerx & Gittenberger (1977) beschreven en afbeeldden voor *C. aginnica*. Maar omdat er uit Europa nog meer *Cerनुe*lla soorten bekend zijn (volgens CLECOM in totaal 8 soorten) werden de beschrijvingen en afbeeldingen van de anatomie van het geslachtsapparaat van deze soorten ook bekeken, zodat deze uitgesloten konden worden.

Conclusie

Ofschoon de Franse duinslak geen nieuwe soort voor Nederland is, leek het toch de moeite waard om deze vondst in deze rubriek te vermelden. *C. aginnica* is uit ons land maar van enkele vindplaatsen bekend, maar tot nu toe niet uit Limburg. Het voorkomen van deze soort op de Groote Heide bij Venlo, samen met enkele bijzondere plantensoorten, suggereert dat deze enkele jaren geleden geïntroduceerd zijn met militaire voertuigen die gebruik maakten van dit toenmalige oefenterrein.

Cernuella aginnica van Domburg (breedte 20,5 mm)

C. aginnica van Venlo (breedte 8,5 mm).

Beide exemplaren zijn volwassen en de afbeeldingen hebben dezelfde vergroting (foto's: Eddy Clerx)

De problemen die ondervonden werden bij het op naam brengen van de relatief kleine exemplaren van deze soort en het onderscheiden van deze exemplaren van deze soort van nauw verwante soorten toont het belang van anatomisch onderzoek voor determinatie nog eens aan.

Literatuur

CLECOM: Check-list of the non-marine Molluscan Species-group taxa of the States of Northern, Atlantic and Central Europe. www.faunaeur.org

CLERX, J.P.M. & E. GITTENBERGER (1977): Einiges über *Cerनुe*lla (Pulmonata, Helicidae). – Zoölogische Mededelingen 52 (4): 27-56.

GITTENBERGER, E., W. BACKHUYS & T.E.J. RIPKEN (1984): De land-slakken van Nederland. – KNNV Bibliotheek, nr. 37: p. 131.

Adressen van de auteurs:

John Hannen
Marktstraat 1
6049 BA Herten
jj.hannen@home.nl

Wim Maassen
Leliestraat 50
6101 LT Echt
willem.maassen@hetnet.nl

De Gladde clausilia *Cochlodina laminata* (Montagu, 1803) aangetroffen bij Winterswijk: een onverwachte vindplaats in Nederland.

C.M. Neckheim

Summary – S. Vlaardingebroek and J. van Duinen found a new site in the Netherlands for *Cochlodina laminata*. This finding represents an interesting expansion of the distribution of this species in the Netherlands. Thus far *Cochlodina laminata* was only found in the southern provinces of Limburg and Noord-Brabant. The new site is near Winterswijk, in the province of Gelderland, in the central part of the country. Although the species may have been recently introduced, the site fits the natural distribution area of *Cochlodina laminata* in continental Europe.

Inleiding

De heer J. van Duinen maakte op 20 september 2011 tijdens een bezoek aan het Heksenbos bij Winterswijk een foto van een huisjesslak; hij plaatste die waarneming op het forum van Waarneming.nl. De soort werd al snel herkend als de Gladde clausilia *Cochlodina laminata* (Montagu, 1803). Daarna kreeg

ik van Steven Vlaardingebroek een foto van een slak van dezelfde vindplaats ter determinatie en dat bleek eveneens de Gladde clausilia te zijn. Steven had deze soort daar op 5 mei 2011 gefotografeerd. Omdat deze vondst een interessante uitbreiding is van het verspreidingsgebied van de Gladde clausilia in Nederland wordt er in dit artikel iets dieper op in gegaan.